Informatīvā sanāksme par dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšanu dabas liegumam "Ģipkas lankas" (klātienē un attālināti)

2026. gada 28. oktobrī plkst. 17:40

Sanāksme notiek klātienē Rojas kultūras centrā, Zvejnieku ielā 5, Rojā, Talsu novadā, un tiešsaistes videokonferences formātā ("Zoom")

Sanāksmes protokols

Pasākumu vada – Kristīne Vilciņa

Tiek veikts sanāksmes ieraksts protokola sagatavošanai.

Sanāksmei klātienē reģistrējušies sekojoši dalībnieki:

1. Kristīne Vilciņa, SIA "Ecosystem solutions Latvia" (turpmāk – Ecosoul) pārstāve,
2. Evija Zvejniece, Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) pārstāve,
3. Ērika Kļaviņa, DAP pārstāve,
4. Māris Celms,
5. Gaidis Riekstiņš-Maure,
6. Kristīne Voldemāre, Rojas TIC pārstāve,
7. Velta Mitenberga,
8. Hagen Cedric,
9. Arta Kauķe, Ecosoul pārstāve,
10. Alise Izabella Vilciņa, Ecosoul pārstāve.

Sanāksmē attālināti piedalās:

1. Dace Sāmīte, DAP pārstāve,
2. Dinārs Dāvidsons, Talsu novada pašvaldības Rojas apvienības pārvaldes vadītājs,
3. Žanete.

Kristīne Vilciņa (turpmāk – KV), dabas lieguma (turpmāk – DL) "Ģipkas lankas" dabas aizsardzības plāna (turpmāk – DA plāns) izstrādes vadītāja, demonstrē prezentāciju "Dabas lieguma "Ģipkas lankas" dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšana", kurā iekļauta sekojoša informācija: DL "Ģipkas lankas" pamatdati, dabas vērtības, ietekmes un draudi, DA plāna mērķi, uzdevumi, laika grafiks, iespējas iesaistīties. DA plāns tiek izstrādāts DAP īstenotā ERAF projekta "Dabas aizsardzības plānu izstrāde bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai rezervātos un nacionālajos parkos" Nr. 2.2.3.3/1/24/I/001 ietvaros.

DL "Ģipkas lankas" ir īpaši aizsargājama dabas teritorija – dabas liegums un Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorija Natura 2000 kopš 2004. gada. DL platība ir 111 ha, tas atrodas Talsu novada Rojas un Dundagas pagastā. Zemes segumu veido pārejas mežaudzes un krūmāji (65,2 %), lapu koku meži (20,0 %), skujkoku meži (11,2 %) un jauktu koku meži (3,5 %).

KV informē, ka saskaņā ar likuma «Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām» pielikumu Natura 2000 teritorijas izveidošanas mērķis ir astoņu ES nozīmes sugu aizsardzība: dzērve,

grieze, mazais ormanītis, melnā dzilna, niedru lija, ormanītis, vakarlēpis, spilgtā purvuspāre, kā arī četru ES nozīmes biotopu aizsardzība: 2180 *Mežainas piejūras kāpas*, 6450 *Palieņu zālāji*, 9080 *Staignāju meži*, 91E0* *Aluviāli meži*.

DL aizsardzības režīmu un robežas nosaka likums «Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām», MK noteikumi Nr. 674 «Noteikumi par dabas liegumiem» un MK noteikumi Nr. 264 «Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi». Dabas liegumam nav izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

KV sniedz informāciju par DL dabas vērtībām – ES nozīmes biotopi aizņem 42 % no DL teritorijas. Konstatētas 193 īpaši aizsargājamo sugu atradnes un novērojumi, kurus veido 32 sugas: putni – 179 atradnes un novērojumi (23 sugas), bezmugurkaulnieki – 6 atradnes (2 sugas), paparžaugi un ziedaugi – 4 atradnes (3 sugas), zīdītāji – 4 atradnes (4 sugas). Starp zināmajām sugām ir plankumainā dzegužpirkstīte, jūras ērglis, dzērve un gada staipeknis.

KV iepazīstina ar sākotnējiem secinājumiem par ūdeņiem un meliorācijas grāvjiem: teritorijā notiek pārpurvošanās, veidojoties zemā purva apstākļiem; palienes saglabāšanai nepieciešams uzlabot virszemes ūdeņu noteci un samazināt ilgstoša stāvoša ūdens uzkrāšanos.

Par piekļuvi palieņu zālājiem to apsaimniekošanai KV informē, ka šobrīd palieņu zālājiem nav piekļuves un nav ceļa servitūta. Kādreiz bijis ceļš gar iztaisnotās Pursilupītes atbērtni. Lai atjaunotu ceļu, jāvienojas ar AS "Latvijas valsts meži"; iespējamā ceļa vieta – gar lakšu mikrolieguma malu.

Zālāju izpētes teritorijā uz dienvidiem no DL rudenī konstatēts tikai viens potenciāls ES nozīmes zālāju biotops. Pārējās platības neatbilst galvenokārt zālāju augstā auglības līmeņa, sēto graudzāļu sastopamības un aršanas vēstures dēļ. Pavasarī ornitologs vērtēs, vai platības atbilst putniem nozīmīgu zālāju kritērijiem.

Saskaņā ar likuma «Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām» 18. pantu DA plāna mērķis ir saskaņot dabas aizsardzības, dabas resursu izmantošanas un reģiona ilgtspējīgas attīstības intereses, nodrošināt teritorijas dabas vērtību saglabāšanu, labvēlīgu aizsardzības statusu tām īpaši aizsargājamām sugām un īpaši aizsargājamiem biotopiem, kuru aizsardzības nolūkā šī teritorija ir izveidota. DA plānā ietver zinātnisko informāciju par aizsargājamo teritoriju, pamatojumu funkcionālajam zonējumam un vienotus visas teritorijas apsaimniekošanas pasākumus. Plāna saturu un izstrādes kārtību nosaka MK 2007. gada 9. oktobra noteikumi Nr. 686 «Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību».

DL "Ģipkas lankas" DA plāns iepriekš nav ticis izstrādāts. Jaunais plāns tiks izstrādāts 12 gadu periodam, 2028.–2040. gadam. Orientējoši plāna izstrādes posmi:

2026. gada rudens – sākotnējā izpēte dabā, plāna izstrādes uzsākšanas informatīvā sanāksme, informācijas apkopošana, sabiedrības informēšana, viedokļu noskaidrošana, konsultatīvās grupas izveidošana;
2026./2027. gada ziema – plāna 1. redakcijas sagatavošana (pieejamās informācijas apkopojums), pirmā konsultatīvās grupas sanāksme;
2027. gada pavasaris – izpēte dabā, uzsākta apsaimniekošanas pasākumu un apmeklētāju infrastruktūras plānošana, otrā konsultatīvās grupas sanāksme;
2027. gada vasara – ekspertu atzinumu sagatavošana, trešā konsultatīvās grupas sanāksme, plāna sagatavošana sabiedriskajai apspriešanai un sabiedriskā apspriešana;

2027. gada vasara/rudens – plāna precizēšana, pašvaldības atzinuma saņemšana, noslēdzošā konsultatīvās grupas sanāksme, plāna iesniegšana DAP;

2027. gada rudens/ziema – plāna apstiprināšana Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijā.

Sabiedrības iesaiste paredzēta, piedaloties plāna uzsākšanas informatīvajā sanāksmē, kā arī konsultatīvās grupas darbā – jānotur vismaz 3 konsultatīvās grupas sanāksmes, tās ir atklātas un tajās var piedalīties jebkurš interesents. Ja nepieciešams, tiks izveidota darba grupa plānoto apsaimniekošanas pasākumu izvērtēšanai. Konsultatīvās grupas obligātie dalībnieki ir DAP, Valsts vides dienests, Valsts meža dienests, Lauku atbalsta dienests, AS "Latvijas valsts meži" un Talsu novada pašvaldība; var pieteikties arī citu valsts vai pašvaldību iestāžu, zemes īpašnieku vai lietotāju, biedrību vai nodibinājumu pārstāvji. DAP izveido konsultatīvo grupu viena mēneša laikā pēc sanāksmes. Pieteikšanās – DAP līdz 11. novembrim (Baznīcas iela 7, Sigulda, LV-2150, pasts@daba.gov.lv), norādot vārdu, uzvārdu, pārstāvēto organizāciju, tālruni un e-pasta adresi. Konsultatīvā grupa izskata priekšlikumus apsaimniekošanas pasākumiem, individuālajiem noteikumiem un sagatavoto plāna projektu. KV aicina sanāksmes dalībniekus, kuri vēlas saņemt informāciju par turpmākajām sanāksmēm un pasākumiem, darīt zināmu savu e-pasta adresi.

DL "Ģipkas lankas" DA plāna būtiskākie uzdevumi:

1. Izvērtēt sugu un biotopu aizsardzības stāvokli, negatīvās ietekmes, plānot sugu un biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumus.
2. Izvērtēt teritorijā esošo informācijas infrastruktūru.
3. Izpētīt zālāju teritorijas uz dienvidiem līdz Pilsupes ietekai jūrā, sniegt priekšlikumus zālāju saglabāšanai.
4. Izvērtēt meliorācijas sistēmu ietekmi, sagatavot apsaimniekošanas pasākumus.
5. Apsekot potenciālos ES nozīmes biotopus.
6. Aktualizēt aizsardzības mērķus, informāciju Natura 2000 datubāzei, sagatavot ģeodatubāzi pievienošanai dabas datu pārvaldības sistēmai "Ozols".

DA plāna sagatavošanai tiks izmantota informācija no EMERALD anketām, DAP projekta "Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā" (Dabas skaitīšana) 2018. gada datiem par biotopiem, informācija par sugām "Ozolā" un www.dabasdati.lv, vides monitoringa dati, sugu un biotopu pētījumi 2026. un 2027. gada sezonā, teritorijā esošās infrastruktūras apsekojumi un plāni, kā arī pašvaldības, vietējo iedzīvotāju, zemes īpašnieku un apsaimniekotāju sniegtā informācija un viedokļi.

DA plāna sagatavošanā piedalīsies sertificēti sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperti: Gunta Evarte-Bundere (meža un purva biotopi un vaskulāro augu sugas), Madara Ūdre (zālāju biotopi), Klinta Valija Kupce (sikspārņi), Uldis Ļoļāns un Artūrs Laubergs (putni), Iveta Jakubāne un Maksims Balalaikins (bezmugurkaulnieki), kā arī citu jomu eksperti: Gustavs Jorens Baumanovskis (hidrologs) un Arnolds Fridrihsons (ĢIS speciālists).

KV aicina ikvienu interesentu izteikt viedokli par turpmāko DL attīstības vīziju sanāksmē vai rakstiski līdz 6. novembrim, adresējot priekšlikumus Ecosoul (Lastādijas iela 12 k-3, Rīga, LV-1050; plāna izstrādes vadītājai Kristīnei Vilciņai, kristine@ecosoul.bio, tālr. 26554868), un līdz 11. novembrim izvirzīt institūciju un zemes īpašnieku pārstāvjus darbam konsultatīvajā grupā, rakstot DAP.

Sanāksmi turpina KV, informējot par diskusijas kārtību un aicinot uzdot jautājumus un izteikt viedokļus.

Sanāksmes dalībnieks jautā par DA plāna būtību un vajadzību – kad tie tiek izstrādāti un ar kādu nozīmi. Evija Zvejniece (turpmāk – EZ), DAP pārstāve, skaidro, ka DA plāna izveidošanai vajadzētu būt kopdarbam, kas iekļautu dabas un iedzīvotāju vajadzības. DA plāns ir rīcības plāns, kuru iespējams īstenot, uzlabojot teritorijas kvalitāti, vērtību un piekļūstamību, piesaistot finances plāna īstenošanai.

Sanāksmes dalībnieks jautā par finanšu līdzekļu avotiem – DAP vai pašvaldība? EZ atbild, ka pašvaldība ir ieinteresēta attīstīt un labiekārtot savas teritorijas, piemēram, ugunskura vietas un stāvlaukumus. Informē, ka DA plāns norāda prasības – ko vajadzētu izdarīt, apsaimniekotājs tās izpilda.

Sanāksmes dalībnieks jautā par konsultatīvās grupas norisi – vietu, laiku, sanāksmju skaitu un iespēju piedalīties attālināti. KV atbild, ka sanāksmes visbiežāk notiek tuvāk teritorijai, tomēr organizēšanas vieta atkarīga no dalībniekiem un īpašniekiem. EZ informē, ka sanāksmju norises vieta un laiki tiek iepriekš izsludināti, parasti notiek klātienē, bet ir pieļaujama pieslēgšanās attālināti pēc norunas.

Sanāksmes dalībnieks jautā par plānu paplašināt teritoriju. EZ atbild, ka par paplašināšanas vajadzību konsultē eksperti. KV saka, ka nepieciešams iegūt precīzāku informāciju par konkrēto jautājumu, tad arī varētu spriest par teritorijas tālāko attīstību.

Sanāksmes dalībnieks jautā, vai tad, kad sāksies publiskās apspriešanas, DA plāna izstrādātāji dosies demonstrēt prezentāciju šajās sanāksmēs. EZ apstiprina, ka ieradīsies.

Sanāksmes dalībnieki jautā par iespēju doties novērtējumos kopā ar vides ekspertiem. EZ un KV informē, ka novērtējumi notiek pavasarī, kas nozīmē, ka ir iespējams, iepriekš saskaņojot, ar ekspertu doties līdzi novērtējumā. Jāņem vērā, ka katrs eksperts izvērtē apstākļus savas pētāmās grupas novērtēšanai, piemēram, sikspārņus pēta naktīs, putnus – agros rītos un vakaros.

Sanāksmes dalībnieks jautā par ierobežojumiem teritorijā izpētes laikā – vai drīkst pļaut? EZ informē, ka ierobežojumu nav, tomēr jārēķinās ar vides ekspertu klātbūtni teritorijā. Vides ekspertiem pašiem jāplāno un jārēķinās, vai teritorija un apstākļi ir pieejami savas biotopu grupas pētīšanai.

EZ atgādina, ka ir vēlams iesniegt priekšlikumus un vēlmes rakstiski, nevis tās tikai izvirzīt sanāksmes laikā, kas ļautu veikt laicīgāku darba plānošanu.

KV saka, ka informācija par plāna izstrādi būs pieejama mājaslapā www.ecosoul.bio.

Arta Kauķe, Ecosoul pārstāve, aicina sanāksmes dalībniekus un citus sabiedrības dalībniekus iesaistīties un ziņot par dažādām vietām, kuras zina un pazīst vietējie iedzīvotāji. Aicina piedalīties sikspārņu pastaigā, lai iepazītu teritoriju labāk.

Žanete, kas pieslēgusies apspriedei attālināti, uzdod jautājumu par funkcionālo zonējumu – ja šobrīd pieder īpašums šajā teritorijā un to ir atļauts apbūvēt, vai ir iespējams, ka pēc izpētes veikšanas var veidoties aizliegums to darīt? KV informē, ka ir divu veidu funkcionālie zonējumi – jautājums ir par teritorijas plānojuma funkcionālo zonējumu, bet DA plānā tiek vērtēts, vai ir nepieciešams īpaši aizsargājamās dabas teritorijas funkcionālais zonējums. Šobrīd DL "Ģipkas lankas" funkcionālais zonējums nav noteikts, visa teritorija ir DL. Zemes

vienība, par kuru iet runa, neatrodas DL, bet gan tikai zālāju izpētes teritorijā, kuras novērtēšana ir uzsākta, bet tiks turpināta arī nākamajā gadā. KV atgādina, ka DA plānam ir ieteikuma raksturs, tas nemaina noteikumus un likumus teritorijā, bet tikai sagatavo priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem.

Žanete jautā par iespēju saņemt informatīvo elektroniskā pasta ziņu par konsultatīvo sanāksmju norisi un tajās izlemto. KV atbild, ka šāda iespēja pastāv. Abas vienojas par kontaktinformācijas nodošanu.

KV pateicas visiem dalībniekiem par piedalīšanos un slēdz sanāksmi.

Sanāksme noslēdzas: 18:30

Sanāksmes vadītāja: Kristīne Vilciņa

Protokolu sagatavoja: Kristīne Šmite

Dabas aizsardzības plāna izstrāde tiek veikta Dabas aizsardzības pārvaldes īstenotā ERAF projekta "Dabas aizsardzības plānu izstrāde bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai rezervātos un nacionālajos parkos" Nr. 2.2.3.3/1/24/I/001 ietvaros.

Dabas aizsardzības pārvalde

Līdzfinansē Eiropas Savienība

2027 Nacionālais attīstības plāns